

Konuşma ve Diksiyon Eğitimi

Yazar

Doç. Dr. Ahmet Zeki GÜVEN

ISBN: 978-605-2233-90-0

1. Baskı

Ađustos, 2020 / Ankara



Grafiker®

Yayınları

Yayın No: 356

Web: grafikeryayin.com

Kapak Tasarımı

Bartuđ Akgöz (bartugakgoz@gmail.com)

Diksiyon Egzersizleri Seslendirme

Özhan GÜVEN (deniz00779@gmail.com)

Sayfa Tasarımı,

Baskı ve Cilt



Grafiker®

Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık
Sanayi ve Ticaret Ltd. řti.

1. Cadde 1396. Sokak No: 6

06520 (Ođuzlar Mahallesi)

Balgat-ANKARA

Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx

Faks : 0 312. 284 37 27

E-mail : grafik@grafiker.com.tr

Web : grafik.com.tr

Kitabın hukuksal ve bilimsel sorumluluğu yazarına aittir.



7. Bölümdeki Diksiyon Egzersizleri için yukarıdaki kodu kullanınız.

İÇİNDEKİLER

İLK SÖZ.....	11
--------------	----

I. BÖLÜM

KONUŞMA VE İLETİŞİM SÜRECİ

1.1. Konuşma Kavramı ve Konuşmanın Doğuşu.....	15
1.2. Konuşma ile İlgili Temel Kavramlar.....	17
1.3. İletişim Türleri	24
1.4. Konuşmanın Diğer Dil Becerileriyle İlişkisi.....	29
1.4.1. Konuşma ve Okuma Becerisi Arasındaki İlişki.....	29
1.4.2. Konuşma ve Dinleme Becerisi Arasındaki İlişki.....	30
1.4.3. Konuşma ve Yazma Becerisi Arasındaki İlişki.....	31

II. BÖLÜM

KONUŞMA TÜRLERİ

2.1. Hazırlıklı Konuşmalar.....	35
2.1.1. Tek Kişinin Yaptığı Hazırlıklı Konuşmalar	37
2.1.1.1. Konferans.....	37
2.1.1.2. Söylev (Nutuk).....	38
2.1.1.3. Demeç.....	39
2.1.2. İki Ya da İki'den Fazla Kişinin Yaptığı Hazırlıklı Konuşmalar	39
2.1.2.1. Münazara.....	39
2.1.2.2. Panel	40
2.1.2.3. Açık Oturum.....	41
2.1.2.4. Sempozyum.....	42
2.1.2.5. Forum.....	43
2.2. Hazırlıksız Konuşmalar.....	45
2.2.1. Kendini Tanıtmak.....	46
2.2.2. Teşekkür Etme – Özür Dileme	47
2.2.3. Telefonda Konuşma.....	48

2.2.4. Ziyaretlerde Konuşma.....	49
2.2.5. Karşılama/Uğurlama Konuşmaları.....	51
2.2.6. Selamlaşma Konuşmaları.....	51
2.2.7. Tarif Konuşmaları.....	52
2.2.8. Yıldönümü ya da Anma Konuşmaları.....	52
2.2.9. Açış ve Sunuş Konuşmaları.....	52
2.2.10. Sohbet.....	53
2.2.11. Soru – Cevap Konuşmaları.....	53

III. BÖLÜM

KONUŞMA MODELLERİ

3.1. Geleneksel Yaklaşımlar.....	57
3.1.1. Doğrudan Öğretim Yöntemi.....	57
3.1.2. Dinle – Konuş Yöntemi.....	58
3.1.3. Görsel – İşitsel Yöntemi.....	58
3.2. Bilişsel Yaklaşımlar.....	59
3.2.1. Fromkin Konuşma Üretim Modeli.....	59
3.2.2. Garrett Konuşma Modeli.....	60
3.2.3. Dell Konuşma-Üretim Modeli.....	62
3.2.4. Levelt Konuşma Modeli.....	62
3.2.5. De Bot Modeli.....	62
3.2.6. Bock ve Levelt Konuşma Üretim Modeli.....	63
3.3. Yapılandırmacı Yaklaşımlar.....	63
3.3.1. Açıklayıcı Model.....	63
3.3.2. Etkileşimsel Model.....	64
3.3.3. Teknikleri Öğretme Modeli.....	64
3.3.4. Örneklem Modeli.....	64

IV. BÖLÜM

KONUŞMA VE BEDEN DİLİ

4.1. Beden Dili.....	68
4.1.1. Beden Dili Hareketleri.....	69
4.1.2. Etkili Beden Dili Kullanımında Dikkat Edilmesi Gereken Temel İlkeler.....	77
4.2. Topluluk Karşısında Etkili Konuşmanın Önündeki Engeller.....	78

V. BÖLÜM**TEMEL KONUŞMA BOZUKLUKLARI VE TEDAVİSİ**

5.1. Giriş	83
5.2. Başlıca Konuşma Bozuklukları	84
5.2.1. Telaffuz Bozuklukları.....	84
5.2.2. Mahalli Söyleyişle Konuşmak.....	87
5.2.3. Vurgu, Tonlama, Ritm ve Duraklama Hataları Yapmak.....	88
5.2.4. Kelime Hazinesi Yetersizliği.....	91
5.2.5. Konuşma Anında Gereksiz Vücut Hareketleri Yapma.....	91
5.2.6. Kaba ve Argo Sözcükler Kullanmak.....	92
5.2.7. Hızlı Konuşma.....	92
5.2.8. Afazi.....	93
5.2.9. Dizartri.....	95
5.2.10. Kekemelik.....	95
5.2.11. Dudak ve Damak Yarıklığı.....	97
5.2.12. Konuşma Apraksisi.....	97

VI. BÖLÜM**KONUŞMA BECERİSİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE ÖRNEK
ETKİNLİKLER**

6.1. Giriş.....	101
6.2. Konuşma Becerisini Geliştirebilmek İçin Kullanılabilecek Örnek Etkinlikler.....	103

VII. BÖLÜM**DİKSİYON VE DİKSİYON EĞİTİMİ**

7.1. Diksiyon.....	113
7.2. Türkçenin Fonetik Özellikleri.....	115
7.3. Türkçede Seslerin Boğumlanması.....	116
7.4. Türkçedeki Ses Olayları.....	128
7.4.1. Büyük Ünlü Uyumu.....	128
7.4.2. Küçük Ünlü Uyumu.....	129
7.4.3. Ünlü Daralması.....	130
7.4.4. Ünlü Düşmesi.....	130
7.4.5. Ünsüz Benzeşmesi (Ünsüz Uyumu).....	131
7.4.6. Ünsüz Yumuşaması.....	131

7.4.7. Ünsüz Düşmesi	132
7.4.8. Yer Değiştirme (Göçüşme, Metatez).....	132
7.4.9. Aşınma	132
7.4.10. Ulama.....	133
7.4.11. Düzeltme İşareti.....	133

VIII. BÖLÜM

ÖĞRETİM PROGRAMLARINDA KONUŞMA EĞİTİMİ

8.1. Okul Öncesi Eğitim Programlarında Konuşma Eğitimi..	137
8.2. Türkçe Öğretim Programlarında Konuşma Eğitimi.....	138
8.3. Ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı Dersi Öğretim Programında Konuşma Eğitimi.....	159
8.4. Yükseköğretimde Konuşma Eğitimi.....	161

IX. BÖLÜM

KONUŞMA EĞİTİMİNDE ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

9.1. Temel Amaçlar	167
9.2. Konuşma Becerisinin Değerlendirilmesinde Kullanılacak Ölçme Araçları.....	168
9.2.1. Konuşma Ölçekleri.....	168
9.2.2. Tutum Ölçekleri.....	170
9.2.3. Öz Değerlendirme Formu	172
9.2.4. Akran Değerlendirme Formu.....	172
9.2.5. Gözlem	174
9.2.6. Performans Ödevi.....	175
9.2.7. Proje Ödevi.....	176

KAYNAKLAR	179
------------------------	-----

YAZAR ÖZGEÇMİŞİ	187
------------------------------	-----

İLK SÖZ

Temel dil becerilerinden bir tanesi olan konuşma becerisi maalesef ülkemizde ihmal edilen bir beceri olmuştur. Küçük yaşlardan itibaren öncelikle aile içinde çocukların konuşmaları kimi zaman saygısızlık nedeniyle kimi zamansa farklı nedenlerle engellenmeye çalışılmıştır. Sonraki süreçte eğitim hayatının başlamasıyla eğitim ortamlarında kimi zaman cesaretlendirilmeyen bireyler öz güven eksikliği yaşamaya başlamış, maalesef topluluk karşısında kendisini ifade edemeyen, öz güven problemi yaşayan bireyler ortaya çıkmaya başlamıştır. Bu nedenle küçük yaşlardan itibaren konuşma becerisine, gerek aile gerekse eğitim hayatında büyük önem verilmesi, bireylerin öz güven duygularını zedeleyeceği davranışlardan kaçınarak özellikle topluluk içerisinde rahatça konuşmaları noktasında onları cesaretlendirmelidir.

11

Bu kitabın hazırlanmasındaki temel amaç eğitim fakültelerinin Türkçe ve sınıf öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğrencilere yararlı olması inancıdır. Ayrıca kitap içerisinde yer alan diksiyon egzersizleri ve kitapla birlikte hazırlanmış olan yayınevinin genel ağ adresinden yararlanılabilecek diksiyon egzersizlerinin sadece öğrencilerin değil ilgili herkesin diksiyon becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Kitapta ortaokul Türkçe derslerinde konuşma becerisiyle ilgili kullanılabilecek etkinlik örnekleri de mevcuttur.

Kitabın özellikle diksiyon eğitimleri kısmına etkili seslendirmeleriyle katkı sağlayan kıymetli öğrencim ve meslektaşım Özhan GÜVEN'e teşekkürlerimi sunuyorum. Son olarak bu kitabın hazırlanmasında her zaman desteğini gördüğüm kıymetli eşime, kalbimin iki yarısı kızlarım Defne ve Ezgi'ye, dualarını hep üzerimde hissettiğim annem ve babama en kalbi duygularla şükranlarımı sunuyorum. Kitabın ilgili olan her okura yararlı olması dileğiyle...

Antalya, 2020